

Istraživanje o uvjetima rada i izazovima u odgoju i obrazovanju

Međunarodno istraživanje o raspoloživim resursima za kvalitetnu realizaciju odgojno-obrazovnog rada, stručnom usavršavanju, izazovima povezanim uz ponašanje učenika i nastavnom planu i programu, u raznim odgojno- obrazovnim ustanovama kao i ustanovama za obrazovanje odraslih, provele su učiteljice Lucija Perković i Vladimira Fumić, kroz prosinac, siječanj i veljaču, školske godine 2025./2026.

Uvod

Učiteljska profesija ubraja se među najsloženije i najodgovornije djelatnosti današnjeg društva. Uloga učitelja ne ograničava se isključivo na prijenos znanja, već obuhvaća i poticanje motivacije učenika, pružanje savjetodavne podrške, stvaranje poticajnog i sigurnog školskog okruženja te aktivno sudjelovanje u emocionalnom i socijalnom razvoju djece i mladih. Uz izrazitu pedagošku odgovornost, odgojno-obrazovni djelatnici svakodnevno se suočavaju s povećanim emocionalnim zahtjevima, sve većim administrativnim opterećenjem, potrebom za trajnim stručnim usavršavanjem te složenim zahtjevima suvremenog obrazovnog sustava. Procesi digitalne transformacije, inkluzivnog obrazovanja, individualiziranog pristupa poučavanju i učestalih kurikularnih promjena dodatno doprinose povećanju radnog opterećenja i potrebi kontinuirane prilagodbe.

Cilj ovoga istraživanja bio je ispitati raspoložive resurse za kvalitetnu realizaciju odgojno- obrazovnog rada, mišljenja o ponuđenom i dostupnom stručnom usavršavanju, izazovima povezanim uz ponašanje učenika i studenata i mišljenja oko definiranosti i jasnoće kurikuluma.

Odgojno- obrazovni radnici su anketna pitanja rješavali koristeći Google Forms obrazac.

Bilo je postavljeno ukupno 17 pitanja zatvorenog tipa, istraživanje je ispunilo ukupno 90 ispitanika, od čega čak 79% čine žene (71 ispitanica), a muških 21 %. Ovaj podatak odražava uobičajenu spolnu strukturu u obrazovanju, gdje su žene očekivano dominantno zastupljene.

1. Po kojem se spolu identificirate?

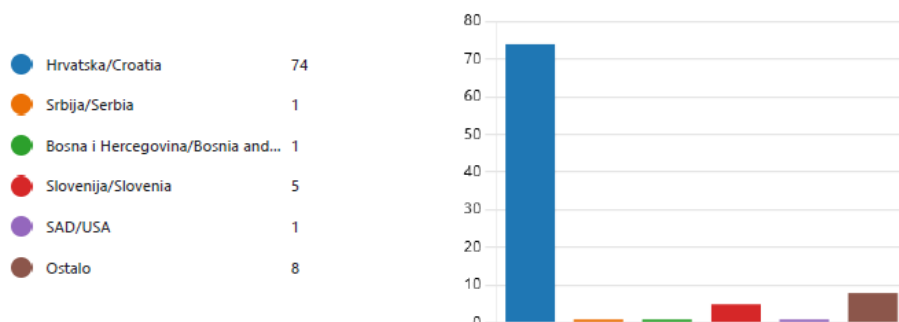
Which gender do You identify with?

Žensko/Female	71
Muško/Male	19
Ne želim reći/Prefer not to say	0

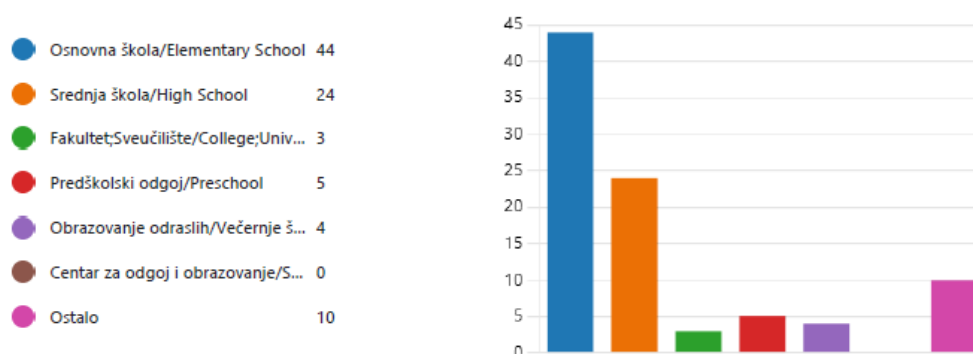
Najveći broj ispitanika dolazi iz Republike Hrvatske – njih 74. Ostali ispitanici dolaze iz Slovenije (5), Srbije (1), Bosne i Hercegovine (1), Sjedinjenih Američkih Država (1), te 8 osoba iz ostalih zemalja (Kina i Italija).

2. Odaberite državu u kojoj radite:
Which country are You working in:

Od 90 ispitanika, 44 ih radi u osnovnoj školi, 24 u srednjoj školi, troje na fakultetu, 5 u predškolskom odgoju, 4 u obrazovanju odraslih ili večernjoj školi i 10 ispitanika je odgovorilo Ostalo (Udruge i Učenički domovi).

3. U kojoj (obrazovnoj) ustanovi radite:
Which (educational) institution do You work in:

Od 90 ispitanih, 25 ih ima dvadeset jednu ili više godina iskustva (28%), 37 ih ima između 11 i 20 godina iskustva (41%), 11 ispitanih ima od 6 do 10 godina iskustva (12%) i 17 ispitanika ima do pet godina radnog iskustva (19%), što se vidi iz četvrtog pitanja i grafikona.

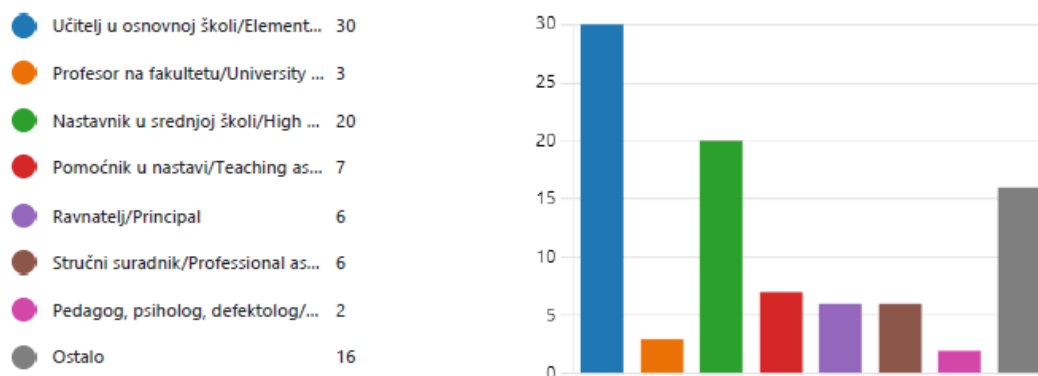
4. Koliko godina radnog iskustva imate u odgojno-obrazovnom sustavu?
How many years are You working in education?

Najviše ispitanika, njih 30, radi kao učitelj/ica u osnovnoj školi, 20 ispitanika predaje u srednjoj školi, šestero ima ulogu ravnatelja odgojno- obrazovne ustanove ili stručnog suradnika, 7 ispitanika se izjasnilo da su pomoćnici u nastavi, dvoje radi kao pedagog, psiholog ili defektolog, a troje radi kao profesor/ica na fakultetu.

5. Koja je Vaša profesionalna uloga u ustanovi?

What is Your role in the institution?

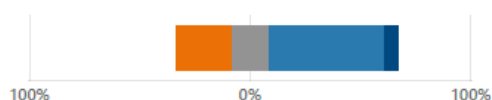

52% ispitanih smatra da je nastavni plan i kurikulum uglavnom jasno definiran i provediv, 7% smatra da je u potpunosti provediv, 16% ispitanih ne zna, dok 26% ispitanika misli da uglavnom nije jasno definiran i provediv.

6. U kojoj mjeri smatrate da je nastavni plan i program/kurikulum jasno definiran i provediv?

To what extent do You consider the curriculum clearly defined and feasible?

Uopće nije/No Uglavnom nije/Mostly no Ne znam/Not sure Uglavnom je/Mostly yes U potpunosti je/Yes completely

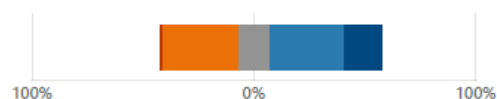

Suvremene metode poučavanja redovito i aktivno koristi 18% ispitanika, često ih koristi 33%, 34% ispitanih ih koristi rijetko, 1% nikad, a 13% ispitanih ne zna koristi li projektnu nastavu, rad u skupinama i istraživačko učenje u svom radu.

7. Koliko često koristite aktivne i suvremene metode poučavanja (projektna nastava, istraživačko učenje, rad u skupinama)?

How often do You use active and modern teaching methods (project-based learning, inquiry-based learning, group work)?

Nikad/Never Rijetko/Rarely Ne znam/Not sure Često/Often Redovito/Always

Ispitanici su morali odgovoriti imaju li slobodu u izboru vlastitih nastavnih metoda i materijala. 44% ispitanih misli da ima potpunu slobodu u izboru, 36% ima čestu slobodu u izboru materijala, 12% ne može odgovoriti na to pitanje, 3 % ponekad ima slobodu u izboru materijala i metoda, dok 4% ispitanih nema slobodu u izboru vlastitih nastavnih metoda i materijala.

8. Imate li slobodu u izboru vlastitih nastavnih metoda i materijala?

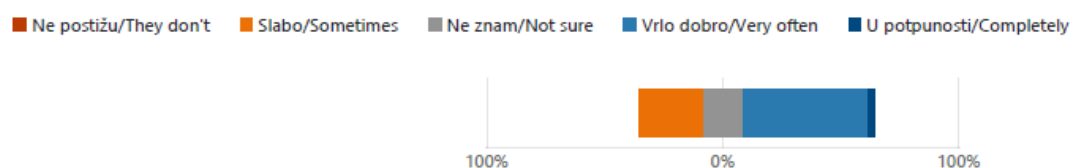
Do You have the freedom to choose your own teaching methods and materials?

Od 90 ispitanih, 3% ih smatra da učenici/studenti u potpunosti postižu ishode učenja predviđene kurikulumom, 53% smatra da se često postižu ishodi, 28% smatra da se slabo postižu ishodi, a 16% ne zna ili nije sigurno postižu li se ishodi u potpunosti.

9. U kojoj mjeri procjenjujete da učenici/studenti postižu ishode učenja predviđene kurikulumom?

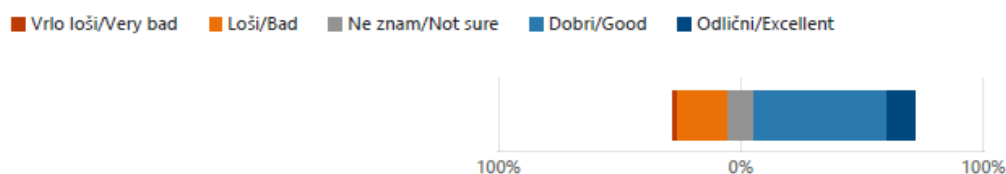
To what extent do You assess that students achieve the learning outcomes specified in the curriculum?

Polovica ispitanika smatra da su im resursi dobri, 21% smatra da su resursi loši, 10% ne zna kakvi su im resursi, 2% misli da su im resursi za kvalitetnu realizaciju odgojno- obrazovnog rada vrlo loši, a samo 12% misli da su odlični.

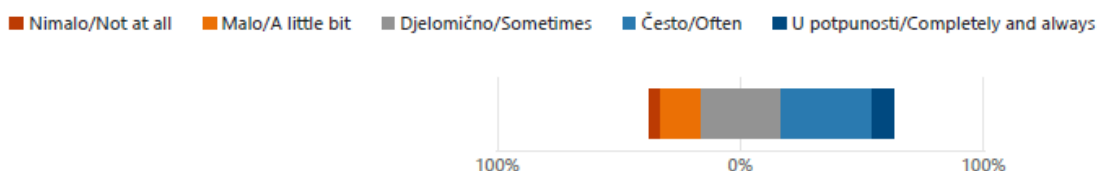
10. Kako ocjenjujete svoje raspoložive resurse za kvalitetnu realizaciju odgojno-obrazovnog rada (oprema, digitalni alati...)?

How do You assess your available resources for the effective implementation of educational work (equipment, digital tools, etc.)?

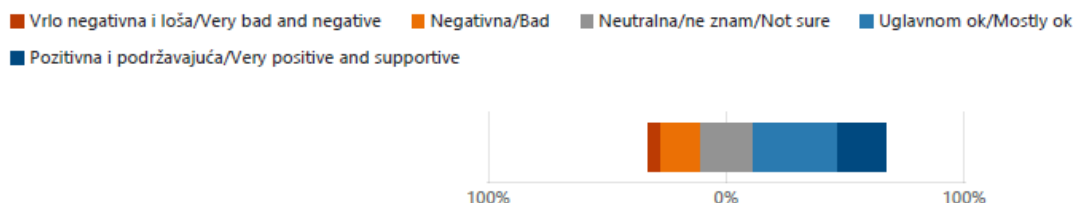
Grafikon 11 pokazuje zadovoljstvo podrškom kolega i stručne službe. 38% ispitanih misli da često dobivaju podršku kolega i stručne službe u rješavanju izazova na radnom mjestu, 32% djelatnika dobiva djelomičnu podršku, 16% ispitanih dobiva malo podrške, 9% ispitanih dobiva podršku u potpunosti, uvijek i stalno, a 4% ispitanih ne dobiva podršku uopće.

11. U kojoj mjeri dobivate podršku kolega i stručne službe u rješavanju izazova na radnom mjestu?
To what extent do You receive support from colleagues and HR in addressing workplace challenges?

35% ispitanih misli da je atmosfera na poslu uglavnom ok, 21% misli da je pozitivna i podržavajuća, 21% ne zna ili nije sigurno, 16% misli da je loša i negativna, dok 6% ispitanika misli da je atmosfera na poslu negativna i veoma loša.

12. Kako biste opisali klimu u vašoj ustanovi?
How would You describe the atmosphere at work?

37% ispitanih smatra da je komunikacija među djelatnicima vrlo dobra, 24% misli da je ponekad učinkovita i otvorena, 11% misli da komunikacija nije učinkovita i otvorena, 17% ne zna je li komunikacija među djelatnicima učinkovita i otvorena, a 10% misli da je odlična i učinkovita.

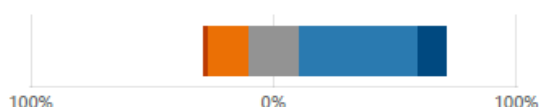
13. Procjenjujete li da je komunikacija među djelatnicima učinkovita i otvorena?
Do You consider the communication among staff to be effective and open?

Od 90 ispitanih djelatnika raznih odgojno- obrazovnih ustanova, 12% je vrlo zadovoljno mogućnostima svog stručnog usavršavanja, 49% je zadovoljno mogućnostima usavršavanja, 20% ne zna, dok je ispod 20% ispitanih osoba uglavnom nezadovoljno mogućnostima stručnog usavršavanja.

14. Koliko ste zadovoljni mogućnostima Vašeg osobnog stručnog usavršavanja?
How satisfied are You with the opportunities for your professional development?

■ Nezadovoljan/na/ Not satisfied ■ Uglavnom nezadovoljan/na/Mostly satisfied ■ Ne znam/Not sure ■ Zadovoljan/na/Satisfied
■ Vrlo zadovoljan/na/Very satisfied

Od 90 ispitanika, 58 ih se u stručna usavršavanja uključuje nekoliko puta godišnje, 15 osoba se stručno usavršava jednom mjesečno, 12 rijetko, troje jednom tjedno, a dvije ispitanice nikad ne slušaju webinare, edukacije niti sudjeluju na stručnim skupovima.

15. Koliko često se uključujete u stručno usavršavanje (webinari, edukacije, stručni skupovi)?
How often do You participate in your professional development (webinars, trainings, professional workshops)?

● Jednom tjedno/Weekly	3
● Jednom mjesečno/Monthly	15
● Nekoliko puta godišnje/Seasonal	58
● Rijetko/Rarely	12
● Nikad/Never	2

28 ispitanih osoba se redovito susreće s izazovima vezanim za ponašanje učenika/studenata i 24 vrlo često. Ponekad se s tim problemom susreće 20 osoba, a 14 rijetko ili skoro nikad. 4 ispitanice se nikad ne susreću s izazovima vezanim za ponašanje učenika/studenata.

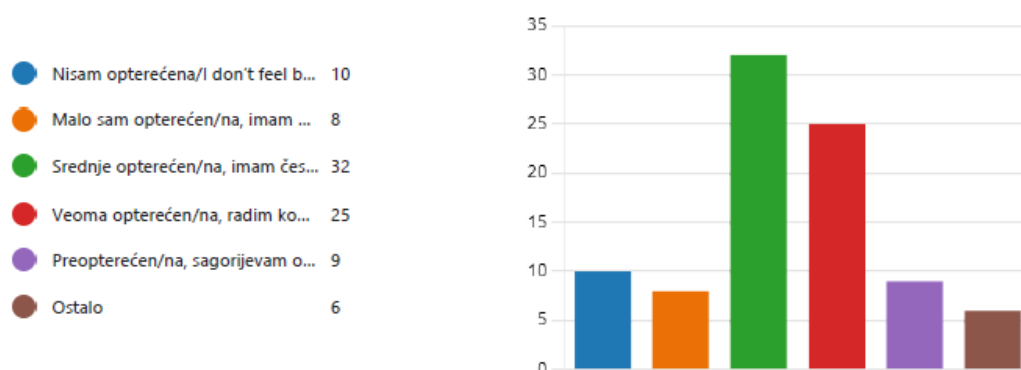
16. Koliko često se susrećete s izazovima vezanim uz ponašanje učenika/studenata?
How often do You encounter challenges related to student behavior?

● Redovito/Often	28
● Vrlo često/Very often	24
● Ponekad/Sometimes	20
● Rijetko/Almost never	14
● Nikad/Never	4

Od 90 ispitanika, 32 je često opterećena i ima posla kad dođe kući nakon radnog vremena, 25 osoba je veoma opterećeno i radi kod kuće svaki dan nakon posla, 8 osoba je malo opterećena i ima malo posla kad dođe kući, 9 ispitanika sagorijeva i preopterećena je poslom i nema vremena za privatni život uz posao u odgoju i obrazovanju, a 10 ispitanika smatra da nije opterećeno i ne osjeća se tako.

17. Kako procjenjujete opterećenost svojim radnim obvezama nakon odlaska s posla?
How do You feel about the amount of work you take home?

ZAKLJUČAK ISTRAŽIVANJA I DOBIVENIH REZULTATA

Na temelju dobivenih rezultata može se zaključiti da uzorak istraživanja čine **pretežito žene** zaposlene u sustavu odgoja i obrazovanja, ponajviše u osnovnim i srednjim školama, s dugogodišnjim radnim iskustvom. Većina ispitanika dolazi iz Republike Hrvatske, iako su ostali ispitanici zaposleni u obrazovanju iz **SAD-a, Slovenije, Srbije, BiH, Kine i Italije**.

Ispitanici u velikoj mjeri smatraju da je nastavni plan i kurikulum uglavnom jasno definiran i provediv, no ipak dio njih izražava nesigurnost ili smatra da provedivost nije dovoljno jasna. Suvremene metode poučavanja koriste se relativno često, ali ne sustavno kod svih ispitanika, što **upućuje na potrebu dodatne podrške i edukacije u primjeni inovativnih nastavnih pristupa**. Većina ispitanika navodi da ima određenu razinu slobode u izboru nastavnih metoda i materijala, što je pozitivan pokazatelj profesionalne autonomije.

Što se tiče postizanja ishoda učenja, većina ispitanika smatra da se oni često ostvaruju, no manji dio ističe da se ishodi slabo postižu ili da nisu sigurni u njihovu realizaciju. **Procjena dostupnih resursa pokazuje da su oni uglavnom osrednji, dok manji dio ispitanika smatra da su resursi vrlo dobri ili izvrsni, što može imati utjecaj na kvalitetu odgojno-obrazovnog rada.**

Rezultati vezani uz podršku kolega i stručnih službi te klimu u ustanovama upućuju na to da **većina ispitanika doživljava radnu atmosferu kao uglavnom zadovoljavajuću, ali ne i izrazito pozitivnu. Komunikacija među djelatnicima većinom se procjenjuje kao učinkovita, iako postoji prostor za njezino unaprjeđenje.** Mogućnosti stručnog usavršavanja većina ispitanika procjenjuje kao zadovoljavajuće, a **najveći dio njih uključuje se u edukacije nekoliko puta godišnje.**

Istraživanje također pokazuje da se **velik broj ispitanika često susreće s izazovima vezanima uz ponašanje učenika i studenata te da je radno opterećenje znatno, pri čemu mnogi nastavljaju raditi i izvan radnog vremena.** Značajan udio ispitanika iskazuje osjećaj preopterećenosti i sagorijevanja, što **upućuje na potrebu sustavne podrške djelatnicima u obrazovanju, kako u području organizacije rada, tako i u području očuvanja mentalnog zdravlja.**

Zaključno, rezultati ukazuju na to da djelatnici u odgojno-obrazovnom sustavu rade u uvjetima koji su uglavnom funkcionalni, ali opterećeni brojnim izazovima, osobito u području radnog opterećenja, ponašanja učenika i primjene suvremenih metoda poučavanja. Istraživanje potvrđuje potrebu za dodatnim ulaganjima u resurse, stručnu podršku i kontinuirano stručno usavršavanje kako bi se unaprijedila kvaliteta rada i dobrobit zaposlenika u obrazovanju.

Istraživanje pripremile i provele:

Lucija Perković, učiteljica informatike, OŠ „Braća Seljan“ Karlovac

Vladimira Fumić, učiteljica razredne nastave/mentor, OŠ „Braća Seljan“ Karlovac